

Ce putem cunoaște despre Dumnezeu?

Întrebări Cruciale

R. C. SPROUL

Ce putem cunoaște despre Dumnezeu?

Ce putem cunoaște despre Dumnezeu?

R.C. SPROUL

CE PUTEM CUNOAȘTE DESPRE DUMNEZEU?

R.C. Sproul

© 2021 Editura MAGNA GRATIA. Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei publicații nu poate fi reprodusă, stocată sau transmisă în orice formă și prin orice mijloace – electronice, mecanice, prin fotocopiere, microfilmare, înregistrare sau alt fel – cu excepția unor citate scurte în recenzii, fără permisiunea prealabilă a deținătorului drepturilor de autor.

Copyright © 2017 by R.C. Sproul. Originally published by Reformation Trust Publishing, a division of Ligonier Ministries. Translated by permission. All rights reserved.

Tradus și publicat cu permisiune. Publicată în original sub titlul *What Can We Know About God?* de Reformation Trust Publishing (2016).

ISBN: 978-606-95343-3-5 (PDF) / 978-606-95343-4-2 (epub) / 978-606-95343-5-9 (mobi)

Traducerea: Editura MAGNA GRATIA. MAGNA GRATIA nu susține în mod necesar toate punctele de vedere ale autorilor pe care îi traduce și/sau publică. Dacă nu este precizat altfel în text, citatele biblice sunt preluate din Biblia Cornilescu, ediția revizuită. Drepturi de autor British and Foreign Bible Society (BFBS) și Societatea Biblică Interconfesională din România (SBIR) 1924, 2016. Folosit cu permisiune.

Design copertă: Ligonier Creative, Editura MAGNA GRATIA

RESPECTAȚI DREPTURILE DE AUTOR!

Este interzis în mod expres:

imprimarea cărții indiferent de modalitatea de folosire, indiferent de scop și de modalitatea de imprimare, inclusiv imprimarea profesională (la tipografie, indiferent dacă produsul este comercializat sau nu);

stocarea fișierelor oricărei cărți pe bloguri, pagini de internet, portaluri sau transmiterea pe cale electronică, altfel decât a link-urilor către website-ul MAGNA GRATIA.

copierea și republicarea a peste 250 de semne/publicație pe alte portaluri, pagini de internet, bloguri, în publicații tipărite sau în predici, prezentări, conferințe etc.

producția și/sau distribuția de opere derivate (ex. audiobook, clipuri video, videoblog, broșuri, alte publicații etc.) care conțin, parțial sau integral, material din această publicație, indiferent dacă opera derivată este comercializată sau nu.

Citiți politica integrală de copyright la adresa: magnagratia.org/copyright.html

Editura MAGNA GRATIA
Str. Liliacului nr.26,
Dascălu-Ilfov 077075
Email: contact@magnagratia.org
Internet: www.magnagratia.org

CUPRINS

Capitolul 1. Cunoașterea lui Dumnezeu	7
Capitolul 2. Unul în esență	17
Capitolul 3. Trei în persoană	25
Capitolul 4. Atributele netransmisibile	31
Capitolul 5. Atributele transmisibile	37
Capitolul 6. Voia lui Dumnezeu	45
Capitolul 7. Providența	55
Despre autor	67

Capitolul 1

CUNOAȘTEREA LUI DUMNEZEU

În urmă cu câțiva ani, o cunoscută școală creștină m-a invitat să mă adresez cadrelor facultății și administrației ei, și să tratez următoarea întrebare: „Ce este un colegiu sau o universitate creștină?” La sosirea mea, decanul mi-a prezentat campusul. În decursul aceluia tur, am observat următoarea inscripție pe anumite uși de birouri: „Departamentul de Religie”. Când a sosit momentul să mă adresez cadrelor facultății în acea seară, am menționat inscripția pe care o văzusem, și am întrebat dacă departamentul a fost denumit întotdeauna în acel fel. Un membru mai bătrân al facultății a răspuns spunând că, în urmă cu mai mulți ani, numele fusese „Departamentul de Teologie”. Nimeni nu a putut să spună de ce a fost schimbat numele.

„Religie” sau „teologie” – care este diferența? În lumea academică, studiul religiei a ajuns tradițional să fie pus în contextul mai larg al sociologiei sau antropologiei, deoarece religia are de-a face cu practicile de închinare ale ființelor omenești în anumite circumstanțe.

Prin contrast, teologia este studiul despre Dumnezeu. Există o diferență mare între studiul percepțiilor umane despre religie și studiul naturii și caracterului lui Dumnezeu. Prima este pur naturală în orientarea ei. A doua este supranaturală, tratând ceea ce este mai presus de lucrurile acestei lumi.

După ce am explicat acest lucru în cuvântarea mea față de membrii facultății, am adăugat că o universitate creștină adevărată este dedicată premisei că adevărul ultim este adevărul despre Dumnezeu, și că El este temelia și sursa întregului adevăr. Tot ce învățăm – economie, filosofie, biologie, matematică – trebuie înțeles în lumina realității supreme despre caracterul lui Dumnezeu. Iată de ce, în Evul Mediu, teologia a fost denumită „regina științelor”, iar filozofia „slujitoarea ei”. Astăzi, regina a fost dată jos de pe tronul ei și, în multe cazuri, alungată în exil, altcineva luându-i locul. Am înlocuit teologia cu religia.

DEFINIȚIA TEOLOGIEI

Cuvântul *teologie* are un sufix, *-ologie*, în comun cu alte discipline și științe, precum *biologia*, *fiziologia* și *antropologia*. Sufixul provine din termenul grec *logos*, pe care îl găsim la începutul Evangheliei după Ioan: „La început era Cuvântul, și Cuvântul era cu Dumnezeu, și Cuvântul era Dumnezeu” (Ioan 1:1). Termenul grec *logos* are sensul de „cuvânt” sau „idee”, sau, așa cum l-a

tradus un filozof, „logică” (este și termenul de unde avem cuvântul *logic*). De aceea, când studiem biologia, ne uităm la cuvântul sau logica vieții. Antropologia este cuvântul sau logica despre oameni, *anthrōpos* fiind termenul grec cu sensul de *om*. Prima parte a cuvântului *teologie* vine din termenul grec *theos*, care are sensul de „dumnezeu”, astfel că teologia este studiul cuvântului sau logica despre Dumnezeu însuși.

Teologia este un termen foarte extins. El nu se referă doar la Dumnezeu, ci și la tot ceea ce Dumnezeu ne-a descoperit în Sfânta Scriptură. În disciplina teologiei este inclus studiul despre Hristos, pe care îl denumim „cristologie”. Teologia include și studiul Duhului Sfânt, pe care îl denumim „pneumatologie”, studiul păcatului, denumit „hamartiologie”, și studiul lucrurilor viitoare, denumit „escatologie”. Acestea sunt subdiviziuni ale teologiei. În această carte ne vom ocupa de „paterologie”, care se referă în mod specific la studiul lui Dumnezeu însuși.

Ceea ce teologii studiază pentru a face teologie este revelația lui Dumnezeu. Dumnezeu a revelat clar existența Sa față de fiecare ființă de pe pământ; toți oamenii știu că El există, indiferent dacă recunosc sau nu acest lucru. Cu toate acestea, trebuie să trecem dincolo de cunoștința că Dumnezeu există și să ajungem la o înțelegere mai profundă a cine este El – care sunt caracterul și natura Lui – pentru că niciun aspect al teologiei

nu definește orice alt lucru atât de cuprinzător cum o face felul în care Îl înțelegem pe Dumnezeu. În fapt, doar când înțelegem caracterul lui Dumnezeu putem înțelege corect orice altă doctrină.

DUMNEZEUL DE NEPĂTRUNS

Din punct de vedere istoric, primul lucru pe care teologii îl fac este studiul incomprehensibilității lui Dumnezeu. La prima vedere, o astfel de inițiativă pare contradictorie; cum poate studia cineva ceva care este de nepătruns? Totuși, acest efort are logică atunci când înțelegem că teologii folosesc termenul *incomprehensibil* într-un fel mai restrâns și mai precis decât este folosit în vorbirea de zi cu zi. Teologic vorbind, *incomprehensibil* nu înseamnă că nu putem cunoaște nimic despre Dumnezeu, ci că ceea ce cunoaștem despre El va fi întotdeauna limitat. Noi putem avea o cunoaștere logică despre Dumnezeu, dar nu vom putea avea niciodată o cunoaștere exhaustivă despre El, nici măcar în Cer; pur și simplu noi nu putem înțelege totul despre El.

Un motiv în sprijinul acestui adevăr a fost formulat de Jean Calvin prin expresia *finitum non capax infinitum*, care are sensul că „finitul nu poate cuprinde infinitul”. Expresia poate fi interpretată în două feluri distincte, pentru că termenul *capax* poate fi tradus prin „conține” sau „cuprinde”. Un pahar de un litru de apă nu poate să cuprindă o cantitate infinită de apă, pentru

că are un volum finit; finitul nu poate cuprinde infinitul. Dar când expresia lui Calvin este tradusă cu celălalt sens al lui *capax*, „cuprinde”, ea indică faptul că Dumnezeu nu poate fi cuprins în totalitatea Sa. Mințile noastre sunt finite, lipsindu-le capacitatea de a cuprinde sau de a înțelege totul despre Dumnezeu. Căile Lui nu sunt căile noastre. Gândurile Lui nu sunt gândurile noastre. El depășește abilitatea noastră de a-L cuprinde în plinătatea Lui.

DUMNEZEUL REVELAT

Deoarece finitul nu poate cuprinde infinitul, cum am putea noi, niște ființe omenești limitate, să învățăm vreun lucru despre Dumnezeu sau să avem vreo cunoaștere semnificativă sau însemnată despre El? Calvin spunea că, în bunătatea și îndurarea Lui, Dumnezeu Se coboară către noi, spre binele nostru. Cu alte cuvinte, El ni se adresează în termenii noștri și în limbajul nostru, la fel cum un părinte încearcă să comunice cu un bebeluș. Am putea să etichetăm acea vorbire ca „gângurit”, însă acolo este comunicat ceva cu sens și inteligibil.

Și descoperim această idee în exprimarea antropomorfică a Bibliei. Termenul *antropomorfic* provine din cuvântul din limba greacă *anthrōpos*, cu sensul de „om”, „omenire” sau „uman”, iar *morfologie* este termenul care se referă la studiul formelor și modelelor. De aceea, putem înțelege foarte ușor că antropomorfic are sensul de „în formă umană”. Când citim în Scriptură că

cerurile sunt scaunul de domnie al lui Dumnezeu și pământul așternutul picioarelor Lui (Isaia 66:1), noi ne putem imagina un Dumnezeu masiv care stă așezat în Cer și care Își întinde picioarele peste pământ, dar nu credem cu adevărat că Dumnezeu este chiar așa. Tot astfel, citim că Dumnezeu este stăpân peste vitele de pe o mie de dealuri (Ps. 50:10, cf. KJV), dar nu interpretăm aceasta cu sensul că El ar fi un fel de fermier cu foarte multe vite, care Se coboară pe pământ și are din când în când un schimb de focuri cu diavolul. Dimpotrivă, acea imagine ne comunică faptul că Dumnezeu este puternic și autosuficient, la fel ca un fermier dintre oameni care este stăpân peste turme vaste de animale.

Scriptura ne învață că Dumnezeu nu este comun – El este Duh (Ioan 4:24), așa că El nu este fizic – și totuși este adesea descris prin atribute fizice. Biblia face referire la ochii, capul, brațul Său puternic, picioarele sau gura Lui. Scriptura vorbește despre Dumnezeu ca și cum ar avea nu doar atribute fizice, ci și atribute emoționale. Citim în anumite locuri faptul că lui Dumnezeu I-a părut rău, și totuși în altă parte Biblia afirmă că Dumnezeu nu Se schimbă. Dumnezeu este descris în termeni umani în anumite circumstanțe din Biblie pentru că aceasta este singura cale prin care omul poate să vorbească despre Dumnezeu.

Trebuie să fim atenți să înțelegem ce vrea să ne spună limbajul antropomorfic al Bibliei. Pe de o parte,

Biblia afirmă că aceste forme ne comunică ceva despre Dumnezeu. Pe de altă parte, într-o modalitate mai didactică, ea ne avertizează că Dumnezeu nu este om. Totuși, asta nu înseamnă că limbajul abstract, tehnic și teologic ar fi superior limbajului antropomorfic, așa încât să fie mai bine să spunem că „Dumnezeu este omnipotent”, decât că „Dumnezeu stăpânește peste vitele de pe o mie de dealuri”. Singura modalitate în care putem înțelege termenul *omni* vine prin abilitatea omenească de a înțelege ce sens are termenul *tot*. Tot așa, noi nu înțelegem puterea în același fel în care o înțelege Dumnezeu. El are o înțelegere infinită a puterii, în timp ce noi o înțelegem limitat.

Din toate aceste motive, Dumnezeu nu ne vorbește în limbajul Lui. El ne vorbește în limbajul nostru. Datorită faptului că El ne vorbește în singurul limbaj pe care îl putem înțelege, suntem în măsură să Îl putem cunoaște. Cu alte cuvinte, tot limbajul biblic este antropomorfic, și tot limbajul despre Dumnezeu este antropomorfic, pentru că singurul limbaj pe care îl avem la dispoziție este cel antropomorfic, și asta pentru că suntem ființe omenești. Ca urmare a existenței acestor limite impuse de prăpastia dintre Dumnezeu cel infinit și ființele omenești finite, biserica a trebuit să fie atentă la felul în care a căutat să Îl descrie pe Dumnezeu.

Una dintre cele mai comune modalități de a-L descrie pe Dumnezeu este cea denumită *via negationis*. O

via este o „cale” sau un „drum”. Cuvântul *negationis* are sensul simplu de „negație”, adică principala cale în care vorbim despre Dumnezeu. Cu alte cuvinte, Îl descriem pe Dumnezeu spunând cum nu este El. De exemplu, am observat că Dumnezeu este infinit, ceea ce înseamnă că „nu este finit”. Tot așa, ființele omenești se schimbă de-a lungul timpului. Ele trec prin schimbări, așa că sunt denumite ființe „schimbătoare”. Cu toate acestea, Dumnezeu nu Se schimbă, așa că El este neschimbător. Ambii termeni, infinit și neschimbător, Îl descriu pe Dumnezeu prin ceea ce nu este El.

Există două alte căi prin care specialiștii în teologie sistematică vorbesc despre Dumnezeu. Una este denumită *via eminentiae*, „calea eminenței”, prin care preluăm concepte omenești cunoscute sau referințe la gradul ultim în care se găsesc anumite trăsături, cum ar fi termenii *omnipotent* și *omniscient*. Aici, cuvântul tradus prin „putere”, *potentia*, și cuvântul tradus prin „cunoaștere”, *scientia*, sunt duse până la gradul lor ultim, *omni*, și Îi sunt aplicate lui Dumnezeu. El este atot-puternic și atot-cunoscător, în timp ce noi suntem puternici și cunoscători doar în parte.

A treia modalitate de a vorbi despre Dumnezeu este *via affirmationis*, sau pe „calea afirmațiilor”, prin care facem afirmații specifice despre caracterul lui Dumnezeu, cum ar fi că „Dumnezeu este unul”, „Dumnezeu este sfânt” și „Dumnezeu este suveran”. Noi Îi

atribuim anumite caracteristici sau trăsături lui Dumnezeu și afirmăm că ele sunt adevărate în cazul Lui.

TREI FORME DE VORBIRE

Când ne gândim la incomprehensibilitatea lui Dumnezeu, este important să observăm trei forme distincte de vorbire pe care biserica le-a identificat de-a lungul timpului: vorbirea univocă, echivocă și analogia.

Exprimarea univocă se referă la folosirea unui termen descriptiv care, atunci când este aplicat la două lucruri diferite, redă același sens. De exemplu, atunci când spui că un câine este „bun” și că o pisică este „bună”, ceea ce vrei să spui este că ambele animale sunt ascultătoare.

Exprimarea echivocă se referă la folosirea unui termen care își schimbă radical sensul când este aplicat la două lucruri diferite. Dacă ai asculta lectura dramatică a unui poem, dar ai fi dezamăgit de felul în care a fost făcută, ai putea spune: „Acea a fost o narațiune fără viață”. Cu siguranță că n-ai vrea să spui că naratorul era mort, ci indici că ceva lipsea în narațiunea lui: pasiunea sau dicția. La fel cum unei persoane care a murit îi lipsește viața, tot așa lipsea ceva în acea lectură. De aceea, folosești metafora lipsei vieții și, procedând astfel, te îndepărtezi mult de sensul cuvântului când este aplicat unei persoane, în vorbirea obișnuită.

Între exprimarea univocă și cea echivocă se găsește cea analogică. O analogie este o reprezentare bazată pe proporție. Sensul se schimbă în proporție directă cu diferența dintre lucrurile descrise. Un om și un câine pot fi amândoi buni, dar bunătatea lor nu este exact aceeași. Când spunem că Dumnezeu este bun, noi ne referim la faptul că bunătatea Lui este asemănătoare bunătății noastre, nu identică, dar suficient de asemănătoare așa încât să putem vorbi cu sens între noi despre ea.

Principiul fundamental este că, chiar dacă nu Îl cunoaștem pe Dumnezeu exhaustiv sau comprehensiv, avem modalități raționale de a vorbi despre El. Dumnezeu ni S-a adresat în termenii noștri și, pentru că ne-a creat după chipul Său, există o analogie care ne deschide o cale de comunicare cu El.

Capitolul 2

UNUL ÎN ESENȚĂ

Când ne uităm la societatea antică, nu putem să nu observăm existența unui sistem foarte dezvoltat de politeism. De exemplu, dacă ne gândim la greci, vedem că ei aveau un panteon de zeități, iar romanii își aveau zeii și zeițele lor, care acopereau orice sferă a existenței și străduinței umane. În mijlocul acelei lumi antice mediteraneene, o singură societate – cea evreiască – era cunoscută pentru dedicarea ei singulară față de monoteism.

Anumiți critici susțin că religia ebraică, așa cum este reflectată în Vechiul Testament, nu era cu adevărat monoteistă, ci un amestec subtil de forme de politeism. Acești critici pretind că Scriptura, așa cum o avem astăzi, ar fi fost schimbată de editori de-a lungul timpului, care au scris o perspectivă mai modernă a monoteismului, inserând-o înapoi în narațiunile patriarhale din relatarea biblică. Totuși, de la prima pagină a Scripturii, descoperim declarația hotărâtă a ei că Dumnezeu nu cunoaște limite în domnia și autoritatea Lui ca Domn. El este Dumnezeul Cerului și al pământului, singurul care creează și stăpânește peste toate lucrurile.

UNITATE ȘI UNICITATE

În comunitatea ebraică din Vechiul Testament era pus un accent deosebit pe unicitatea lui Dumnezeu. Să analizăm, de exemplu, *Shema* din cartea Deuteronom. *Shema* era recitată în liturghia evreiască și era adânc înrădăcinată în conștiința poporului: „Ascultă, Israele! Domnul, Dumnezeul nostru, este singurul Domn. Să-L iubești pe Domnul, Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu toată puterea ta” (Deut. 6:4-5). Acele cuvinte constituie de asemenea Marea Poruncă (Matei 22:37). După declararea *Shema*, Moise adaugă:

Și poruncile acestea, pe care ți le dau astăzi, să le ai în inima ta. Să le întipărești în mintea copiilor tăi, și să vorbești de ele când vei fi acasă, când vei pleca în călătorie, când te vei culca și când te vei scula. Să le legi ca un semn de aducere aminte la mâini, și să-ți fie ca niște fruntarii între ochi. Să le scrii pe ușorii casei tale și pe porțile tale. (Deut. 6:6-9)

Acest anunț legat de natura lui Dumnezeu – de unitatea și unicitatea Lui – a fost atât de central pentru viața religioasă a poporului, încât trebuia transmis copiilor zi de zi. Oamenii trebuiau să pună această afirmație pe manșetele hainelor, pe frunte și pe pragul ușii. Cu alte cuvinte, ei trebuiau să gândească și să vorbească despre acest lucru în tot timpul. Părinții evrei trebuiau să se asigure că cei ce le erau copii înțelegeau

unicitatea lui Dumnezeu așa încât acest adevăr să pătrundă în fibra comunității în fiecare generație. Păgânismul din religiile false ale popoarelor din jurul lor era un lucru atrăgător, așa cum ne arată Vechiul Testament. Cea mai mare amenințare la adresa Israelului era corupția care venea din umblarea după zei falși. Israelul trebuia să își amintească mereu că nu exista niciun alt Dumnezeu decât Dumnezeul lor.

Unicitatea lui Dumnezeu este manifestată de asemenea și în prima dintre Cele 10 Porunci: „Să nu ai alți dumnezei afară de Mine” (Exod 20:3). Porunca aceasta nu vrea să spună că poporul lui Dumnezeu poate avea alți dumnezei atâta vreme cât Iehova este primul între aceștia. Expresia „afară de Mine” are sensul „în prezența Mea”, iar prezența lui Iehova se găsește în întreaga creație. De aceea, când Dumnezeu a spus, „să nu ai alți dumnezei afară de Mine”, El spunea că nu există alți dumnezei, pentru că doar El domnește ca Dumnezeu.

TRINITATEA

Vechiul Testament accentuează monoteismul, însă noi mărturisim credința noastră într-un Dumnezeu triunic. Doctrina Trinității, una dintre cele mai tainice învățături ale credinței creștine, a dat naștere multor controverse de-a lungul istoriei. Unele dintre controverse provin din înțelegerea greșită a Trinității ca trei dumnezei distincți – Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Această

idee este numită „triteism”, o formă de politeism. Cum poate afirma Biserica lui Hristos Trinitatea, anume că Dumnezeu este Tată, Fiu și Duh Sfânt? Doctrina Sfintei Treimi este afirmată clar de Noul Testament. El vorbește despre Dumnezeu în termenii Tatălui, Fiului și Duhului Sfânt. Niciun text nu exprimă acest concept mai clar decât capitolul introductiv din Evanghelia după Ioan, prolog care așază scena pentru mărturisirea de credință a Bisericii în ce privește Trinitatea:

La început era Cuvântul, și Cuvântul era cu Dumnezeu, și Cuvântul era Dumnezeu. El era la început cu Dumnezeu. Toate lucrurile au fost făcute prin El; și nimic din ce a fost făcut, n-a fost făcut fără El. În El era viața, și viața era lumina oamenilor. Lumina luminează în întuneric, și întunericul n-a biruit-o. (Ioan 1:1-5)

Noi traducem termenul grec *logos* prin „cuvânt”, astfel că textul grec sună așa: „La început era *logos-ul*, și *logos-ul* era cu Dumnezeu, și *logos-ul* era Dumnezeu”. Ioan face o deosebire aici între Dumnezeu și *Logos-ul*. Cuvântul și Dumnezeu sunt împreună, dar distincți – „Cuvântul era *cu* Dumnezeu”.

Cuvântul *cu* poate părea ne semnificativ în acea expresie, dar în greacă există cel puțin trei termeni care pot fi traduși prin cuvântul *cu*. Există *sun*, care se traduce prin prefixul *sin-*, ca în cuvântul *sincronizare*, cu sensul de „ceva care se petrece simultan”, cum ar fi când

spunem că ne sincronizăm ceasurile ca să putem ajunge în același timp. Termenul grec *meta* este de asemenea tradus prin „cu”. În termenul *metafizică*, *meta* este folosit cu sensul de a fi alături de ceva. Un al treilea termen grec tradus prin „cu” este *pros*, care alcătuiește rădăcina cuvântului grec *prosōpon*, cu sensul de „față”. Această folosire a termenului *cu* denotă o relație față în față, care constituie cea mai intimă modalitate în care oamenii pot sta laolaltă. Acesta este termenul pe care Ioan îl folosește când scrie: „La început era Cuvântul, și Cuvântul era cu Dumnezeu”. Folosind termenul *pros*, Ioan indică faptul că *Logos-ul* era în cea mai apropiată relație posibilă cu Dumnezeu.

De aceea, vedem că *Logos-ul* era cu Dumnezeu de la început într-o relație apropiată, dar următoarea clauză pare să amestece lucrurile: „și Cuvântul [*Logos-ul*] era Dumnezeu”. Ioan folosește aici o formă comună a verbului grec tradus prin „a fi”, un verb de legătură folosit aici în sensul copulativ. Asta înseamnă că ceea ce este afirmat în predicat se găsește și în subiect, astfel că cele două sunt interschimbabile: „Cuvântul era Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul”. Aceasta este o descriere clară a dumnezeirii Cuvântului. Cuvântul este diferențiat de Dumnezeu, dar Cuvântul este și identificat cu Dumnezeu.

Biserica a formulat doctrina Trinității nu doar din acest pasaj al Noului Testament, ci și din multe altele. Dintre toți termenii descriptivi folosiți de Isus în Noul

Testament, cel care a dominat gândirea teologilor în primele trei sute de ani de istorie creștină era *logos*, pentru că el vorbește despre o perspectivă înaltă a naturii lui Hristos.

De asemenea, Ioan ne prezintă răspunsul lui Toma din odaia de sus. Toma era sceptic în legătură cu veștile pe care le primise de la femei și de la prietenii lui despre învierea lui Hristos, așa că a spus: „Dacă nu voi vedea în mâinile Lui semnul cuielor și dacă nu voi pune degetul meu în semnul cuielor, și dacă nu voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede” (Ioan 20:25). Când Hristos a apărut și i-a arătat lui Toma mâinile Lui rănite și l-a invitat să Îi atingă coasta străpunsă, Toma a exclamat: „Domnul meu și Dumnezeu meu!” (v. 28).

Scriitorii Noului Testament, în special cei evrei, au fost foarte conștienți nu doar de prima poruncă din Vechiul Testament ci și de porunca a doua, cea care lansa un avertisment clar împotriva închinării la chipuri cioplite. Interdicția față de toate formele de idolatrie – închinarea la lucruri sau ființe create – este adânc înrădăcinată în Vechiul Testament.

Ca urmare a acestui fapt, scriitorii Noului Testament au fost conștienți că se puteau închina lui Hristos doar dacă El era divin, așa că acceptarea de către Isus a închinării din partea lui Toma este un element semnificativ în această discuție.

Când Isus a vindecat în ziua Sabatului și a iertat păcatele oamenilor, unii dintre cărturari au obiectat și au spus: „Cine poate să ierte păcatele decât numai Dumnezeu?” (Marcu 2:7). Fiecare evreu înțelegea că Domnul Sabatului este Dumnezeu, Cel care instituisese Sabatul, astfel că, atunci când Isus a explicat că îl vindecase pe acel om „ca să știți că Fiul omului are putere pe pământ să ierte păcatele”, El Își declara dumnezeirea (v. 10). Mulți au reacționat cu mânie, pentru că Isus pretindea autoritatea care Îi aparține doar lui Dumnezeu.

Când Ioan scrie, „La început era Cuvântul, și Cuvântul era cu Dumnezeu, și Cuvântul era Dumnezeu. El era la început cu Dumnezeu. Toate lucrurile au fost făcute prin El; și nimic din ce a fost făcut, n-a fost făcut fără El”, *Logos-ul* este identificat drept Creatorul. De asemenea, Ioan mai spune și că „în El era viața”. A spune că viața este în *Logos*, că *Logos-ul* este sursa vieții, înseamnă foarte clar să Îi atribui dumnezeire Celui denumit „Cuvântul”.

Într-o manieră asemănătoare, Noul Testament Îi atribuie dumnezeire și Duhului Sfânt. Acest lucru este făcut prin a-L ilustra având atribute care țin doar de Dumnezeu, cum ar fi sfințenia (Matei 12:32), veșnicia (Evrei 9:14), omnipotența (Rom. 15:18-19) și atotștiința (Ioan 14:26). Divinitatea Duhului Sfânt este demonstrată și când El este pus pe același nivel cu Tatăl și Fiul,

ca în formula botezului din Matei 28:18-20 sau ca în benedicția lui Pavel din 2 Corinteni 13:14.

Capitolul 3

TREI ÎN PERSOANĂ

În urmă cu câțva timp, un profesor de filozofie mi-a împărtășit că el credea că doctrina Trinității ar fi o contradicție în termeni și spunea că oamenii inteligenți n-ar trebui să își însușească contradicții. Am fost de acord cu el că oamenii inteligenți nu ar trebui să accepte contradicții. Am fost surprins, totuși, că el a pus doctrina Trinității în categoria contradicțiilor pentru că, fiind filozof, fusese educat în disciplina logicii, astfel că putea face diferența între o contradicție și un paradox.

Formula Trinității este un exemplu de paradox, dar ea nu este în niciun caz contradictorie. Legea non-contradicției spune că un lucru nu poate fi ce este și să nu fie ce este în același timp și în aceeași relație. De exemplu, eu pot fi tată și fiu în același timp, dar nu în cadrul aceleiași relații sau față de aceeași persoană. Formula istorică este că Dumnezeu este unul în esență și trei în persoană; El este unul într-un fel și trei în alt fel. Ca să încalce legea non-contradicției, Dumnezeu ar trebui să fie unul în esență și în același timp trei în esență, sau unul în persoană și trei în persoană în același timp. De aceea, când ne uităm la categoriile formale

de gândire rațională, vedem obiectiv că formula Trinității nu este contradictorie.

În acest aspect, biserica din primele patru secole s-a luptat să fie credincioasă învățaturii clare a Scripturii, care spune că Dumnezeu este unul și că Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt sunt toți divini. Rezolvarea acestei aparente contradicții nu era o chestiune mărunță. La prima vedere, totul pare de parcă cei ce formau comunitatea creștină ar fi mărturisit o credință în trei dumnezei, ceea ce ar fi încălcat principiul monoteismului care era adânc înrădăcinat în Vechiul Testament.

Cu toate acestea, așa cum am spus mai devreme, conceptul Trinității poate lua forma unui paradox, dar nu este o contradicție. Cuvântul *paradox* se bazează pe un prefix și o rădăcină din limba greacă. Prefixul *para* are sensul de „alături de”. Când ne referim la lucrări para-bisericești sau la paramedici, avem în minte organizații și oameni care lucrează alături de alții.

Tot așa, o parabolă era ceva pe care Isus o prezenta alături de învățătura Lui ca element ilustrativ sau exemplificator. Rădăcina cuvântului *paradox* provine din termenul grec *dokeō*, cu sensul de „a părea”, „a crede” sau „a apărea”. Așadar, cuvântul *paradox* se referă la ceva care, când este așezat alături de altceva, pare contradictoriu până ce o analiză atentă ne arată că nu așa stau lucrurile.

Formula creștină a doctrinei Trinității – Dumnezeu este o esență în trei persoane – poate părea contradictorie pentru că noi suntem obișnuiți să vedem o ființă ca o persoană. Noi nu putem concepe cum poate fi o ființă în trei persoane și totuși să fie o singură ființă. În acest sens, doctrina Trinității este tainică în felul în care este formulată; mintea ne este încurcată când ne gândim la o ființă care este una în esență, și totuși trei în persoană.

ESENȚĂ ȘI PERSOANĂ

Când eu și soția mea am locuit în Olanda, am aflat că oamenii își curățau casele cu un *stofzuiger*, care literal are sensul de „aspirator de lucruri”. Ei puteau folosi o expresie metafizică sofisticată, dar termenul *lucruri* explică multe.

Ce anume face deosebirea dintre o ființă umană și o antilopă, dintre o antilopă și un ciorchine de struguri, sau dintre un ciorchine de struguri și Dumnezeu? Este vorba despre esența aceluși lucru, *ousios*, un termen din limba greacă având sensul de „ființă” sau „substanță”. Esența dumnezeirii - acel *ousios* – este ceea ce Dumnezeu este în Sine. Când Biserica a spus că Dumnezeu este esență, ea spunea că Dumnezeu nu este parțial într-un loc și parțial în altul. Dumnezeu este o singură ființă.

Parte din problema pe care o avem să explicăm cum Dumnezeu este unul în ființă dar trei în persoană,

și ține de faptul că această exprimare este derivată din termenul latin *persona*, de unde avem și cuvântul *persoană*, din vocabularul nostru. Funcția lui primară în limba latină era să servească drept termen legal sau din artele vizuale. Exista un obicei printre actorii profesioniști să joace mai multe roluri într-o scenetă, iar actorii făceau deosebire între personajele interpretate folosind măști, iar termenul pentru aceasta era *persona*. De aceea, când Tertullian a vorbit despre Dumnezeu ca despre o ființă și trei *personae*, el spunea că Dumnezeu există simultan ca trei roluri sau personalități – Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Totuși, ideea de *persoană* din această exprimare nu corespunde exact conceptului modern de personalitate, în cadrul căruia o persoană face mereu referire la o singură ființă distinctă.

SUBZISTENȚĂ ȘI EXISTENȚĂ

Pentru a face deosebire între Persoanele Trinității au fost folosiți și alți termeni. Unul dintre ei este *subzistență*. Noi cunoaștem acel termen pentru că el este folosit deseori pentru a-i descrie pe cei care trăiesc sub nivelul de trai minim. O subzistență în Dumnezeire marchează o diferență reală, dar nu o diferență de esență, în sensul unei diferențe în ființă.

Fiecare Persoană din Trinitate subzistă sau există *sub* prezența Dumnezeirii. Subzistența este o diferență în limitele ființei, nu o ființă sau esență separată. Toate

Persoanele din Dumnezeire au toate atributele acesteia.

Un alt termen important folosit pentru a înțelege diferența dintre Persoanele Trinității este *existență*. Termenul *a exista* din limba noastră derivă etimologic din cuvântul *existere*, din limba latină, format din *ex* („din” sau „extras din”) și *stere* („a sta”). Dintr-o perspectivă filozofică, mergând înainte de Plato, conceptul de *existență* se referă la ființa pură care nu depinde de nimic pentru abilitatea ei de a fi. Ea este eternă și are puterea ființei în sine, nefiind creată în niciun fel. Existența creată nu este caracterizată de a *ființa*, ci de a *deveni*, pentru că principala trăsătură de caracter a tuturor ființelor create este că ele se schimbă. Orice ai fi azi, mâine vei fi oarecum diferit, iar azi ești diferit de ce erai ieri.

Dumnezeu nu există în felul ființelor umane, pentru că aceasta L-ar face o ființă creată, dându-I o existență dependentă și derivată. Mai degrabă noi spunem că Dumnezeu *este*. Dumnezeu este *ființă*, iar El nu devine și nu Se schimbă. El este veșnic același, așa că spunem că El este o ființă. Teologii vorbesc despre Trinitate nu ca trei *existențe*, ci ca trei *subzistențe*; adică în cadrul unei singure ființe nederivate a lui Dumnezeu, trebuie să facem deosebire între aceste subzistențe, pe care Biblia le numește Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Nu avem de-a face cu trei existențe sau ființe, ci cu trei subzistențe în cadrul acelei singure ființe veșnice.

Este necesar să distingem între cele trei Persoane, pentru că Biblia face această deosebire. Ea este o distincție reală, dar nu una de esență, iar prin a spune asta nu vreau să afirm că nu ar fi importantă. Vreau să spun că, deși există diferențe reale între Persoanele din Dumnezeu, nu există diferențe reale în esența Dumnezeirii. O singură ființă, trei Persoane – Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt.

Capitolul 4

ATRIBUTELE NETRANSMISIBILE

Când merg la bancă să încasez un cec, funcționarul îmi cere un act de identitate. De regulă îmi deschid portofelul și îmi arată permisul de conducere emis de statul Florida. O parte a acestuia menționează culoarea ochilor, a părului și data nașterii. Aceste trăsături definesc unele dintre atributele mele umane.

În studiul doctrinei despre Dumnezeu, o preocupare esențială este să ne formăm o înțelegere a atributelor Lui. Noi căutăm să vedem care sunt caracteristicile specifice ale lui Dumnezeu, precum sfințenia, imutabilitatea și infinitatea Lui, ca să căpătăm astfel o imagine coerentă despre cine este El.

Trebuie să facem de la bun început o deosebire între atributele *transmisibile* și cele *netransmisibile* ale lui Dumnezeu. Un atribut transmisibil este unul ce poate fi transferat de la o persoană la alta. De exemplu, centrele de controlul și prevenirea bolilor din Atlanta studiază bolile contagioase. Astfel de boli mai sunt cunoscute și ca transmisibile, pentru că ele se transmit ușor de la un

om la altul. În aceeași manieră, atributele transmisibile ale lui Dumnezeu sunt acelea care pot fi transmise făpturilor create de El.

Prin contrast, un atribut netransmisibil este unul ce nu poate fi transferat. De aceea, atributele netransmisibile ale lui Dumnezeu nu pot fi atribute ale ființelor omenеști. Nici măcar Dumnezeu nu poate transmite anumite trăsături ale Sale către ființele pe care El le-a creat. Uneori teologii sunt întrebați dacă este posibil ca Dumnezeu să creeze un alt dumnezeu, iar răspunsul este negativ. Dacă Dumnezeu ar crea un alt dumnezeu, rezultatul ar fi o ființă creată care, prin definiție, ar fi lipsită de atributele necesare care Îl descriu pe Dumnezeu, cum ar fi independența, veșnicia și imutabilitatea.

Atunci când analizăm deosebirea dintre atributele transmisibile și cele netransmisibile ale lui Dumnezeu, este important să observăm că Dumnezeu este o ființă simplă; cu alte cuvinte, El nu este format din părți. Noi avem părți diferite ale trupului - glezne, intestine, plămâni etc. Dumnezeu este o ființă simplă în sensul în care El nu este complex. Teologic vorbind, Dumnezeu este atributele Sale.

Simplitatea lui Dumnezeu mai înseamnă și că atributele Lui se definesc reciproc. De exemplu, noi spunem că Dumnezeu este sfânt, drept, neschimbător și omnipotent, dar omnipotența Lui este întotdeauna una

sfântă, dreaptă și neschimbătoare. Toate trăsăturile de caracter pe care le putem identifica în Dumnezeu definesc și omnipotența Lui. În același fel, veșnicia lui Dumnezeu este o veșnicie omnipotentă, iar sfințenia Lui este o sfințenie omnipotentă. El nu este o parte sfințenie, o alta omnipotență și o alta imutabilitate. El este cu totul sfânt, cu totul omnipotent și cu totul neschimbător.

Deosebirea dintre atributele transmisibile și netransmisibile ale lui Dumnezeu este importantă pentru că ne ajută să avem o înțelegere clară a diferențelor dintre Dumnezeu și orice ființă creată. Nicio ființă creată nu poate să se afle vreodată în posesia unui atribut netransmisibil al Dumnezeului măreț.

ASEITATEA

Diferența elementară dintre Dumnezeu și orice alte ființe ține de faptul că toate acestea din urmă sunt create, derivate și dependente. Prin contrast, Dumnezeu nu este dependent. El are puterea ființei în și prin Sine; El nu o are de nicăieri. Acest atribut este denumit *aseitate* lui Dumnezeu, termen provenind din expresia latină *a sei*, care are sensul de „din sine”.

Scriptura ne spune că în Dumnezeu „avem viața, mișcarea și ființa” (F.A. 17:28), dar nu spune nicăieri că Dumnezeu Și-ar avea ființa în om. El n-a avut niciodată nevoie de noi ca să supraviețuiască sau să fie, dar noi nu putem supraviețui nici măcar o clipă în absența puterii

ființei Sale, care susține ființele noastre. Dumnezeu ne-a creat, ceea ce înseamnă că, de la prima noastră respirație, noi depindem de El pentru propria existență. Ceea ce Dumnezeu creează, El și susține și păstrează, astfel că suntem dependenți de Dumnezeu pentru continuarea existenței noastre, la fel cum am fost de la început. Aceasta este diferența supremă dintre Dumnezeu și noi; Dumnezeu nu depinde de nimic din afara Sa.

Într-un eseu, filozoful John Stuart Mill a respins argumentul cosmologic clasic în favoarea existenței lui Dumnezeu, care susține că orice efect trebuie să își aibă o cauză, iar cauza ultimă este Dumnezeu însuși. Mill spunea că, dacă orice lucru trebuie să aibă o cauză, atunci și Dumnezeu trebuie să aibă o cauză, așa că, ducând tot înainte argumentația, nu ne putem opri la Dumnezeu, ci trebuie să ne întrebăm cine anume a determinat apariția lui Dumnezeu. Bertrand Russell era convins de argumentul cosmologic până ce a citit eseuul lui Mill. Argumentul lui Mill a fost un fel de descoperire pentru Russell, iar el l-a folosit apoi în cartea sa, intitulată *Why I Am Not a Christian* [De ce nu sunt creștin].

Totuși, Mill greșea. Gândirea lui se baza pe o înțelegere falsă a legii cauzalității. Această lege afirmă că orice efect trebuie să aibă o cauză, nu că orice este trebuie să aibă o cauză. Singurul lucru care necesită o cauză este un efect, iar un efect necesită prin definiție o cauză pentru că asta este un efect – ceva cauzat de altceva. Dar

Dumnezeu are nevoie de o cauză? Nu, pentru că El Își are ființa în și din Sine; El este veșnic și existent în Sine.

Aseitarea lui Dumnezeu este ceea ce definește supremația Ființei Supreme. Ființele omenești sunt fragile. Dacă trec câteva zile și nu avem apă sau câteva minute fără oxigen, noi murim. Tot așa, viața umană este expusă tuturor bolilor care o pot distruge. Dar Dumnezeu nu poate muri. Dumnezeu nu este dependent de nimic pentru ființa Sa. El are puterea ființei în și prin Sine, lucru care le lipsește ființelor omenești. Noi ne dorim să avem puterea de a ne menține pe veci în viață, dar nu o avem. Noi suntem ființe dependente. Dumnezeu și doar Dumnezeu are aseitate.

Rațiunea cere convingător o ființă care are aseitate; fără ea, nimic nu poate exista în această lume. Nu ar fi existat vreodată un moment când nimic să nu fi existat, pentru că, dacă ar fi fost o astfel de clipă, nimic n-ar mai exista acum. Cei care spun că universul a apărut de-a lungul a 14 miliarde de ani gândesc în termenii creației prin sine, ceea ce este irațional, pentru că nimic nu se poate crea de la sine. Faptul că există ceva acum ne arată că o ființă a fost dintotdeauna.

Un fir de iarbă este dovada care vorbește despre aseitatea lui Dumnezeu. Aseitatea nu se găsește în acel fir de iarbă. Aseitatea este un atribut netransmisibil. Dumnezeu nu poate să îi dea veșnicia Lui niciunei ființe create, pentru că orice lucru care are un început în timp

este, prin definiție, lipsit de caracterul veșnic. Nouă ni se poate da viața veșnică de aici încolo, dar nu putem să o primim retroactiv. Noi nu suntem creaturi veșnice.

Ca atare, veșnicia este un atribut netransmisibil. Imutabilitatea lui Dumnezeu este legată de aseitatea Lui pentru că El este veșnic ceea ce este și cine este. Ființa Lui este incapabilă de schimbare sau mutare. Noi, ființele create, suntem finite și schimbătoare. Dumnezeu nu putea crea o altă ființă infinită, pentru că nu poate exista decât o singură ființă infinită.

VREDNIC DE LAUDĂ

Atributele netransmisibile ale lui Dumnezeu ne arată felul în care Dumnezeu este diferit de noi și felul în care El este transcendent pentru noi. Atributele Sale netransmisibile revelează de ce Îi datorăm gloria, onoarea și lauda. Noi ne ridicăm și îi aplaudăm pe acei oameni care excelează pentru o clipă, după care nu se mai aude vorbindu-se despre ei, și totuși Singurul care are veșnic puterea ființei în și prin Sine, de care fiecare dintre noi este dependent absolut și căruia Îi datorăm recunoștința noastră veșnică pentru fiecare gură de aer pe care o respirăm, nu primește cinstea și gloria din partea creației Sale, cinste și glorie pe care le merită atât de mult. Acela care este suprem merită ascultarea și închinarea din partea celor pe care i-a creat.

Capitolul 5

ATRIBUTELE TRANSMISIBILE

Atributele netransmisibile ale lui Dumnezeu, cele pe care nu le au și ființele create, includ infinitatea, veșnicia, omniprezența și atotștiința Lui. Există totuși alte atribute care pot fi reflectate în ființele create, așa cum arată clar apostolul Pavel: „Urmați dar pilda lui Dumnezeu ca niște copii preaiubiți. Trăiți în dragoste, după cum și Hristos ne-a iubit, și S-a dat pe Sine pentru noi ca un prinos și ca o jertfă de bun miros, lui Dumnezeu” (Efes. 5:1-2). Pavel îl cheamă pe credincios să Îl imite pe Dumnezeu. Noi putem să Îl imităm pe Dumnezeu doar dacă există anumite lucruri legate de El pe care să avem abilitatea să le reflectăm în viețile noastre. Acest pasaj din Efeseni sugerează că Dumnezeu are anumite atribute transmisibile, adică atribute pe care noi avem abilitatea să le putem manifesta.

SFINȚENIA

Scriptura spune că Dumnezeu este sfânt. Termenul *sfânt*, așa cum este folosit în Biblie ca să-L descrie pe Dumnezeu, se referă deopotrivă la natura și la caracterul

Lui. În primul rând, sfințenia lui Dumnezeu se referă la măreția și transcendența Lui, la faptul că El este deasupra și dincolo de orice lucru din univers. În acea privință, sfințenia lui Dumnezeu este netransmisibilă. Doar El, în ființa Sa, transcende toate lucrurile create. În al doilea rând, cuvântul *sfânt*, aplicat lui Dumnezeu, se referă la puritatea Lui, la perfecțiunea morală și etică Sa absolută. La aceasta s-a referit El când a poruncit sfințenia din partea ființelor create de El: „Fiți sfinți, căci Eu sunt sfânt” (Lev. 11:44; 1 Petru 1:16).

Când suntem altoiți în Hristos, suntem înnoiți interior de Duhul Sfânt. A treia Persoană a Trinității este denumită „sfântă” în parte pentru că principala sarcină în lucrarea trinitariană a răscumpărării este să aplice în noi lucrarea lui Hristos. El este Cel care ne regenerează și care lucrează sfințirea noastră. Duhul Sfânt lucrează în și prin noi pentru a ne aduce în asemănare cu chipul lui Hristos, astfel încât să putem împlini mandatul sfințeniei pe care Dumnezeu ni l-a dat.

În starea noastră decăzută, noi suntem oricum, dar nu sfinți; cu toate acestea, prin lucrarea Duhului Sfânt, suntem făcuți sfinți și privim înainte către glori ficarea noastră, când vom fi sfințiți pe deplin, purificați de toate păcatele. În acel sens Îl imităm noi pe Dumnezeu. Totuși, chiar și în starea noastră glorificată, vom rămâne ființe create; nu vom fi ființe divine.

DRAGOSTEA

Când Pavel vorbește despre responsabilitatea noastră de a-L imita pe Dumnezeu, el menționează că suntem chemați să trăim în dragoste (Efes. 5:2). Scriptura ne spune că Dumnezeu este dragoste (1 Ioan 4:8, 16). Dragostea lui Dumnezeu descrie caracterul Lui, fiind unul dintre atributele Lui morale, astfel că este o calitate care nu îi aparține doar lui Dumnezeu, ci le este transmisă și ființelor create de El. Dumnezeu este dragoste, iar dragostea este de la Dumnezeu, astfel că toți cei ce iubesc în sensul acelei *agapē* despre care vorbește Scriptura, sunt născuți din Dumnezeu. Dragostea Lui este un atribut care poate fi imitat, iar noi suntem chemați să facem aceasta.

BUNĂTATEA

Bunătatea lui Dumnezeu este un alt atribut moral pe care suntem chemați să îl imităm, deși Scriptura ne oferă o descriere tristă a inabilității noastre în această privință. Un tânăr bogat L-a întrebat cândva pe Isus: „Bunule Învățător, ce să fac ca să moștenesc viața veșnică?” Isus i-a răspuns astfel: „Pentru ce Mă numești bun? Nimeni nu este bun decât Unul singur: Dumnezeu” (Marcu 10:17-18). Isus nu Își nega aici dumnezeirea, ci pur și simplu vorbea despre bunătatea ultimă ca aparținându-I lui Dumnezeu. În altă parte, citându-l pe psalmist, apostolul Pavel spune: „Nu este niciun om neprihănit, nici unul

măcar” (Rom. 3:10). În starea noastră decăzută, noi nu imităm și nu reflectăm acest aspect al caracterului lui Dumnezeu. Totuși, credincioșii sunt chemați la o viață de fapte bune, așa că, prin ajutorul Duhului Sfânt, putem crește în bunătate și putem reflecta acest aspect al naturii lui Dumnezeu.

DREPTATEA ȘI NEPRIHĂNIREA

Există și alte atribute transmisibile ale lui Dumnezeu, pe care suntem chemați să le imităm. Unul dintre ele este dreptatea. Când se vorbește despre dreptate în aspectele biblice, ea nu constituie niciodată un concept abstract ce există mai presus și dincolo de Dumnezeu, la care Dumnezeu însuși ar fi obligat să se conformeze. Dimpotrivă, conceptul biblic al dreptății este legat de ideea de neprihănire, și este bazat pe caracterul intern al lui Dumnezeu. Faptul că Dumnezeu este drept are sensul că El acționează întotdeauna potrivit neprihăririi Sale.

Teologii fac o deosebire între neprihănirea sau dreptatea internă a lui Dumnezeu și neprihănirea sau dreptatea exterioară a Lui. Când Dumnezeu acționează, El face întotdeauna ce este drept. Cu alte cuvinte, El face neîncetat ce este în conformitate cu dreptatea. În Biblie, dreptatea se deosebește de milă și har. Eu obișnuiam să le spun studenților meu să nu îi ceară niciodată lui Dumnezeu să facă dreptate, pentru că ar putea să primească ceea ce îi cer. Dacă am fi tratați de Dumnezeu

după dreptatea Lui, noi toți am pieri. Iată de ce, când stăm înaintea lui Dumnezeu, noi pledăm ca El să ne trateze după mila și harul Lui.

Dreptatea definește neprihănirea lui Dumnezeu; El nu pedepsește niciodată oamenii mai sever decât merită relele pe care le-au comis, și, tot așa, El nu eșuează niciodată să îi răsplătească pe cei care merită să fie răsplătiți. El acționează mereu cu dreptate, căci El nu face nimic nedrept.

Toate lucrurile pot fi încadrate în două categorii morale: drepte și non-drepte. Orice lucru care se află în afara cercului dreptății este în categoria non-dreptății, dar există feluri diferite de non-dreptate. Mila lui Dumnezeu este în afara cercului dreptății și este un fel de non-dreptate. Tot în această categorie este și nedreptatea. Nedreptatea este rea, căci un act de nedreptate încalcă principiile neprihănirii. Dacă Dumnezeu ar face ceva nedrept, El ar acționa nedrept. Avraam cunoștea imposibilitatea acestui lucru când I-a spus lui Dumnezeu: „Cel ce judecă tot pământul nu va face oare dreptate?” (Gen. 18:25). Întrucât Dumnezeu este un judecător drept, toate judecățile Lui sunt făcute după dreptate, astfel că El nu acționează niciodată într-un fel nedrept; El nu comite niciodată o nedreptate.

Totuși, oamenii sunt confuzi când se gândesc la aceste lucruri și la mila și harul lui Dumnezeu, pentru

că harul nu este drept. Harul și mila sunt în afara domeniului lucrurilor drepte, dar ele nu sunt în domeniul nedreptății. Nu există nimic greșit în faptul că Dumnezeu este milostiv și nimic rău în harul Lui. În fapt, într-un sens, aici trebuie să mergem mai departe. Chiar dacă dreptatea și mila nu sunt același lucru, dreptatea este legată de neprihănire, iar uneori neprihănirea include mila și harul. Motivul pentru care trebuie să facem deosebire între ele este că dreptatea este necesară pentru neprihănire, dar mila și harul sunt acțiuni pe care Dumnezeu le face necondiționat. Dumnezeu nu este nicio dată obligat să fie milostiv sau să manifeste har. În clipa când credem că Dumnezeu ne datorează har sau milă, nu ne mai referim la har sau milă. Mințile noastre au înclinația de a se îndrepta către o astfel de gândire, astfel că ajungem să facem confuzie între milă, har și dreptate. Dreptatea poate fi datorată, dar mila și harul sunt întotdeauna voluntare.

În termenii neprihănirii sau dreptății exterioare ale lui Dumnezeu și a neprihănirii sau dreptății interne ale Lui, Dumnezeu face întotdeauna ce este drept. Acțiunile Sale și comportamentul Lui corespund întotdeauna caracterului Său interior. Isus a exprimat acest lucru simplu când le-a spus ucenicilor Lui că un pom corupt nu poate produce fructe bune; fructele corupte vin dintr-un pom corupt, iar fructele bune dintr-un pom bun (Matei

7:17-18). Tot așa, Dumnezeu acționează neîncetat potrivit caracterului Lui, iar caracterul Lui este cu totul neprihănit. De aceea, tot ceea ce El face este neprihănit. Există o deosebire între neprihănirea Lui interioară și cea exterioară, între cine este și ce face El, dar ele sunt legate.

Același lucru este valabil și în cazul nostru. Noi nu suntem păcătoși pentru că păcătuim, ci păcătuim pentru că suntem păcătoși. Există ceva defect în caracterul nostru interior. Când Duhul Sfânt ne schimbă în interior, acea schimbare se dovedește printr-o schimbare exterioară de comportament. Noi suntem chemați să ne conformăm exterior neprihănirii lui Dumnezeu pentru că am fost creați după chipul lui Dumnezeu, având capacitatea de a fi neprihăniți. Noi am fost făcuți cu capacitatea de a face ce este drept și de a acționa într-o manieră dreaptă. Profetul Mica scria: „Ce alta cere Domnul de la tine, decât să faci dreptate, să iubești mila și să umbli smerit cu Dumnezeul tău?” (Mica 6:8). Dreptatea și neprihănirea lui Dumnezeu sunt atribute comunicabile pe care noi suntem chemați să le imităm.

ÎNȚELEPCIUNEA

Vreau să mai fac referire la unul dintre atributele transmisibile ale lui Dumnezeu - înțelepciunea. Dumnezeu este ilustrat nu doar ca înțelept, ci atotînțelept, iar nouă ni se cere să acționăm înțelept. Literatura Vechiului Testament cuprinsă între cărțile istorice și cele ale

profețiilor este denumită adesea Cărțile Înțelepciunii, incluzând cartea Iov, Psalmii, Proverbele, Eclesiastul și Cântarea Cântărilor.

Cartea Proverbelor ne spune că frica de Domnul este începutul înțelepciunii (Prov. 9:10). Pentru evrei, esența înțelepciunii biblice se găsea în trăirea evlavioasă, nu doar într-o minte caracterizată de cunoaștere. În fapt, Vechiul Testament face o deosebire între cunoaștere și înțelepciune. Noi suntem chemați să căpătăm cunoștință, dar mai presus de orice ni se spune să căpătăm înțelepciune. Scopul acumulării cunoștinței este să devenim înțelepți în sensul de a ști cum să trăim într-un fel plăcut lui Dumnezeu. Dumnezeu nu ia nicio dată decizii greșite și nici nu se comportă greșit. În caracterul sau acțiunile Lui nu există pată sau greșeală. Prin contrast, noi suntem plini de nebunie și greșeală. Totuși, înțelepciunea este un atribut transmisibil, iar Dumnezeu însuși este izvorul și sursa întregii înțelepciuni. Dacă ne lipsește înțelepciunea, suntem chemați să ne rugăm ca Dumnezeu, în înțelepciunea Lui, să ne ilumineze gândirea (Iacov 1:5). El ne dă Cuvântul Lui așa încât să putem fi înțelepți.

Capitolul 6

VOIA LUI DUMNEZEU

Acum mai mulți ani, Ligonier Ministries a găzduit un scurt program radio cu întrebări și răspunsuri intitulat „Întreabă-l pe R.C.”, iar întrebarea care mi-a fost pusă cel mai des a fost următoarea: „Cum aș putea ști care este voia lui Dumnezeu pentru viața mea?” Cei care iau în serios credința lor creștină și vor să trăiască în ascultare de Dumnezeu, doresc să știe ce vrea El de la ei.

Ori de câte ori ne regăsim chinându-ne să înțelegem voia lui Dumnezeu pentru viețile noastre, am face bine să începem de la următoarele cuvinte ale Scripturii: „Lucrurile ascunse sunt ale Domnului, Dumnezeului nostru, iar lucrurile descoperite sunt ale noastre și ale copiilor noștri pe vecie, ca să împlinim toate cuvintele legii acesteia” (Deut. 29:29). Locul în care acel verset se găsește în Scriptură este important. Cartea Deuteronom este a doua carte a Legii, după cum indică titlul ei, care are sensul de „a doua lege”. Ea conține o recapitulare a întregii Legi pe care Moise i-a dat-o poporului din partea lui Dumnezeu. Aproape de încheierea acestei relatări legate de Lege, găsim pasajul de mai sus, care face o deosebire între voia ascunsă și voia descoperită a lui Dumnezeu.

LUCRURI TAINICE ȘI LUCRURI DESCOPERITE

Reformatorii în general și Martin Luther în particular, au vorbit despre diferența dintre *Deus absconditus* și *Deus revelatus*. Există limite în cunoașterea lui Dumnezeu de către noi și, așa cum am văzut, noi nu putem avea o cunoaștere cuprinzătoare a Lui. Dumnezeu nu ne-a revelat tot ce poate fi cunoscut despre El sau despre intențiile Lui cu această lume. Mare parte din acele lucruri sunt nedescoperite. Această parte ascunsă despre Dumnezeu este denumită *Deus absconditus*, adică ceea ce Dumnezeu a ascuns dinaintea noastră. În același timp, nu suntem lăsați total în întuneric în zbaterea noastră de a căpăta o înțelegere a lui Dumnezeu. Nu este ca și cum Dumnezeu ar fi fugit undeva și ar fi eșuat să ne spună vreun lucru despre El. Dimpotrivă, există de asemenea ceea ce Luther numea *Deus revelatus*, adică acea parte despre Dumnezeu pe care El ne-a revelat-o. Acel principiu este prezentat în Deuteronom 29:29. „Lucrurile ascunse” se referă la ceea ce am putea numi „voia ascunsă” a lui Dumnezeu.

Un aspect al voii lui Dumnezeu este voia Sa decretivă, care se referă la faptul că Dumnezeu face să se petreacă suveran tot ceea ce El dorește. Uneori, aceasta este numită voia absolută a lui Dumnezeu, voia suverană sau voia Lui eficace. Când Dumnezeu decretează suveran că un anumit lucru trebuie să se petreacă, voia Lui se împlinește negreșit. O altă modalitate de a vorbi

despre aceasta este folosind expresia „sfatul hotărât mai dinainte” al lui Dumnezeu. Un exemplu de acest fel este răstignirea. Când Dumnezeu a decretat că Hristos trebuia să moară pe cruce în Ierusalim, într-o perioadă specifică din istorie, acel eveniment trebuia să se întâmple în acel loc și la acel moment. Și el s-a petrecut prin sfatul sau voia hotărâtă a lui Dumnezeu. A fost ceva irezistibil. Trebuia să se petreacă. Tot așa, când Dumnezeu a chemat lumea în existență, ea a apărut.

Există de asemenea voia preceptivă a lui Dumnezeu. În timp ce voia decretivă a lui Dumnezeu nu poate fi împiedicată, omul nu doar că poate să se împotrivească voii preceptive a lui Dumnezeu, ci se împotrivește ei tot timpul. Voia preceptivă a lui Dumnezeu se referă la Legea sau poruncile Lui. De exemplu, prima poruncă, „Să nu ai alți dumnezei afară de Mine” (Exod 20:3), este parte din voia perceptivă a lui Dumnezeu.

Când oamenii mă întrebă cum pot cunoaște voia lui Dumnezeu pentru viețile lor, eu obișnuiesc să îi întreb despre care voie vorbesc – cea ascunsă, cea decretivă sau cea preceptivă? Dacă vorbesc despre voia ascunsă a lui Dumnezeu, trebuie să înțeleagă că ea este ascunsă. Majoritatea celor care pun această întrebare se luptă să descopere ce anume să facă în situații particulare. În astfel de cazuri când mi se pune întrebarea despre voia lui Dumnezeu, răspunsul meu este că eu nu pot citi gândurile lui Dumnezeu. Cu toate acestea, pot citi

Cuvântul lui Dumnezeu, care îmi oferă voia Lui revelată și, dacă știi acea voie și mă conformez ei, aceasta este o sarcină suficientă ca să mă treacă prin viață. Pot să îi ajut pe oameni în acest sens, dar nu prin a cunoaște voia ascunsă a lui Dumnezeu. Jean Calvin spunea că, atunci când Dumnezeu „închide gura Lui sfântă, și noi trebuie să ne oprim, așa încât să nu mergem mai departe de ceea ce cunoaștem”. Aplicând aceasta în situațiile din viața modernă, am putea spune că „voia ascunsă” a lui Dumnezeu nu este un lucru care să ne preocupe. Iată de ce ea este ascunsă.

Este într-adevăr o virtute să dorești să știi ce vrea Dumnezeu să faci. El are un plan secret pentru viața ta, dar poți fi absolut sigur că nu este treaba ta să îl știi, însă El te poate conduce și îți poate dirija căile. Așadar, nu este nimic greșit să cauți iluminarea Duhului Sfânt sau călăuzirea lui Dumnezeu în viața ta, și în general acestea sunt lucrurile care îi preocupă pe oameni când pun întrebări legate de voia lui Dumnezeu. Totuși, noi avem tendința de a manifesta o dorință sfântă de a cunoaște viitorul. Noi vrem să știm sfârșitul de la început, lucru care chiar nu este treaba noastră. Aici este treaba lui Dumnezeu, motiv pentru care El este atât de sever în avertismentele Lui din Scriptură împotriva celor care încearcă să descopere viitorul prin mijloace ilicite, precum ghicitori, cărți de tarot sau alte lucruri de acest fel. Aceste chestiuni sunt nelegitime pentru creștini.

VOIA LUI DUMNEZEU

Ce spune Biblia despre călăuzirea lui Dumnezeu? Ea spune că, dacă Îl recunoaștem pe Dumnezeu în toate căile noastre, El ne va călăuzi (Prov. 3:5-6). Suntem încurajați în Scriptură să aflăm voia lui Dumnezeu pentru viețile noastre, și facem acest lucru focalizându-ne atenția pe voia preceptivă a lui Dumnezeu, nu pe cea decretivă. Dacă vrei să știi care este voia lui Dumnezeu pentru viața ta, iată ce spune Biblia: „Voia lui Dumnezeu este sfințirea voastră” (1 Tes. 4:3). Așadar, când oamenii se întreabă dacă să-și ia o slujbă în Cleveland sau în San Francisco, ori dacă să se căsătorească cu Jane sau Martha, ei ar trebui să studieze îndeaproape voia preceptivă a lui Dumnezeu. Ar trebui să studieze Legea lui Dumnezeu ca să învețe principiile după care trebuie să își trăiască viețile zilnice.

Psalmistul scria: „Ferice de omul care nu se duce la sfatul celor răi, nu se oprește pe calea celor păcătoși, și nu se așază pe scaunul celor batjocoritori! Ci își găsește plăcerea în Legea Domnului, și zi și noapte cugetă la Legea Lui!” (Ps. 1:1-2). Desfătarea omului evlavios este voia preceptivă a lui Dumnezeu, așa că omul focalizat pe ea va fi „ca un pom sădit lângă un izvor de apă, care își dă rodul la vremea lui” (v. 3). Prin contrast, cei răi nu sunt așa, ci „sunt ca pleava, pe care o spulberă vântul” (v. 4).

Dacă vrei să știi ce slujbă să îți iei, va trebui să stăpânești principiile. Făcând acest lucru, vei descoperi că este voia lui Dumnezeu să faci o analiză serioasă a darurilor și talentelor tale. Apoi trebuie să iei în considerare dacă acea slujbă are legătură cu darurile tale. Dacă nu, nu ar trebui să o accepți. În acel caz, voia lui Dumnezeu este să cauți o slujbă diferită. Voia lui Dumnezeu este de asemenea să cauți să împlinești vocația ta – chemarea ta – potrivit-o cu o oportunitate de slujbă, iar acest lucru necesită mai mult studiu decât pur și simplu să arunci cu zarurile. Înseamnă că trebuie să aplici Legea lui Dumnezeu la toate lucrurile diferite din viață.

Când vine vorba de a decide cu cine să te căsătorești, te vei uita la tot ceea ce spune Scriptura despre binecuvântarea lui Dumnezeu asupra căsniciei. După ce ai făcut acest lucru, poți să te gândești să iei în considerare că există mai multe lucruri care trebuie să satisfacă cerințele biblice. De aceea, cu cine să te căsătorești? Răspunsul la întrebare este ușor: cu cine vrei să te căsătorești. Atâta vreme cât persoana pe care o alegi se află în limitele parametrilor voii preceptive a lui Dumnezeu, ai libertatea completă de a acționa așa cum îți dorești, și nu trebuie să stai treaz toată noaptea gândindu-te dacă ești sau nu în afara voii ascunse sau decretive a lui Dumnezeu. În primul rând, nu poți fi în afara voii decretive a lui Dumnezeu. În al doilea rând, singura modalitate în care poți cunoaște voia ascunsă a lui Dumnezeu pentru

ziua de astăzi este să aștepți până mâine, iar mâine îți va fi foarte clar care era voia lui decretivă, pentru că poți să te uiți înapoi, în trecut, și să știi că orice lucru care s-a petrecut în trecut este rezultatul voii Lui ascunse. Cu alte cuvinte, noi nu putem ști voia ascunsă a lui Dumnezeu decât după ce ea se împlinește. În mod obișnuit, noi vrem să cunoaștem voia lui Dumnezeu în termenii viitorului, în timp ce Scriptura pune accentul pe voia lui Dumnezeu din prezent, iar aceea are de-a face cu poruncile Lui.

„Lucrurile ascunse” Îi aparțin lui Dumnezeu, nu nouă. „Lucrurile ascunse” nu sunt treaba noastră, pentru că nu sunt proprietatea noastră. Ele sunt ale lui Dumnezeu. Cu toate acestea, Dumnezeu a luat unele dintre planurile secrete ale gândirii Sale și a îndepărtat aspectul secret, astfel că ele ajung să ni se adreseze. El a dat vălul la o parte. Aceasta este ceea ce noi numim revelație sau descoperire. O revelație este o dezvăluire a ceea ce era cândva acoperit sau ascuns.

Cunoașterea care ne aparține prin revelație este de drept proprietatea lui Dumnezeu, dar El ne-a dăruit-o. Asta vrea să spună Moise în Deuteronom 29:29. Lucrurile ascunse Îi aparțin lui Dumnezeu, dar ceea ce El ne-a descoperit sunt ale noastre și ale copiilor noștri. Dumnezeu a găsit plăcere să ne reveleze anumite lucruri, iar noi avem binecuvântarea indescrisibilă de a împărtăși acele lucruri cu copiii noștri și cu alte persoane. Prioritatea

transmiterii acelei cunoștințe către copiii noștri este unul dintre principalele accente din cartea Deuteronom. Voia revelată a lui Dumnezeu este dată în și prin voia Lui preceptivă, iar această revelație ne este dată ca să fim ascultători de El.

Așa cum am spus anterior, mulți oameni mă întreabă cum pot ști care este voia lui Dumnezeu pentru viețile lor, dar rareori mă întreabă cineva cum poate ști Legea lui Dumnezeu. Oamenii nu pun această întrebare pentru că ei nu ar ști cum să înțeleagă Legea lui Dumnezeu – o găsesc în Biblie. Ei pot studia Legea lui Dumnezeu ca să o cunoască. Întrebarea mai dificilă este cum pot să împlinească Legea lui Dumnezeu. Unii sunt ocupați de acest lucru, deși nu prea mulți. Oamenii care întreabă despre voia lui Dumnezeu caută de fapt să cunoască viitorul, lucru care nu le este accesibil. Dacă vrei să cunoști voia lui Dumnezeu în termenii a ceea ce Dumnezeu autorizează, a lucrurilor plăcute lui Dumnezeu și în care El te va binecuvânta, răspunsul se găsește din nou în voia preceptivă a lui Dumnezeu, în Legea Lui, care este clară.

Una dintre valorile elementare ale Legii Vechiului Testament pentru creștinul de astăzi este că ea descoperă caracterul lui Dumnezeu și ceea ce Îi este plăcut. Putem studia Legea Vechiului Testament când încercăm să descoperim ce Îi place lui Dumnezeu, și chiar dacă parte din acea Lege nu se repetă în Noul Testament, găsim în ea

descoperirea caracterului lui Dumnezeu și avem astfel o candelă pentru picioarele noastre și o lumină pe cărarea noastră (Ps. 119:105). Dacă vrem să găsim calea potrivită pentru viețile noastre și să nu ne poticnim în întuneric atunci când căutăm să cunoaștem voia lui Dumnezeu, avem nevoie de o candelă care să ne arate încotro să mergem, o lumină care să ne arate calea pe care să mergem. Aceasta se găsește în voia preceptivă a lui Dumnezeu. Voia lui Dumnezeu este ca noi să ascultăm de fiecare cuvânt care iese din gura Lui.

Capitolul 7

PROVIDENȚA

Majoritatea creștinilor cunosc bine următoarele cuvinte ale lui Pavel din Epistola către Romani: „știm că toate lucrurile lucrează împreună spre binele celor ce Îl iubesc pe Dumnezeu, și anume spre binele celor ce sunt chemați după planul Său” (8:28). Ceea ce reiese de aici este tăria convingerii pe care apostolul o exprimă prin aceste cuvinte. El nu spune, „sigur, sper că totul va ieși bine în final”, nici „cred că lucrurile se vor derula după voia lui Dumnezeu”. Nu, ci el spune: „știm că toate lucrurile lucrează împreună spre binele celor ce Îl iubesc pe Dumnezeu, și anume spre binele celor ce sunt chemați după planul Său”. El scrie cu o siguranță apostolică despre un lucru atât de elementar pentru viața creștină, astfel încât să avem o mare mângâiere din acest verset.

Cu toate acestea, mă tem că în zilele noastre, tăria convingerii pe care Pavel o exprimă este foarte absentă din bisericile noastre și din comunitățile creștine. În înțelegerea relației dintre viețile noastre și stăpânirea suverană a lui Dumnezeu s-a petrecut o schimbare izbitoare.

M-am uitat cândva la un serial TV despre Războiul Civil, și unul dintre cele mai mișcătoare segmente din

acea serie s-a petrecut când naratorul a citit din scrisorile trimise de soldații de pe ambele fronturi. În scrisorile trimise de ei celor dragi de acasă, acei soldați menționau îngrijorările și temerile lor, și menționau adesea încrederea lor într-un Dumnezeu bun și binevoitor. Când oamenii s-au așezat în această țară, au numit orașul Rhode Island ca „Providence” [Providența]. Acest lucru nu s-ar petrece în societatea actuală. Ideea providenței divine a dispărut din societatea noastră, și este tragic.

DUMNEZEU DE PARTEA NOASTRĂ

O modalitate în care gândirea seculară și-a croit drum în comunitatea creștină a fost prin ideile care presupune că toate lucrurile se petrec după regulile unor cauze naturale fixe, iar Dumnezeu, dacă există de fapt, este deasupra și dincolo de toate acestea. El este doar un spectator ceresc ce privește în jos, probabil înveselindu-se, dar neexercitând niciun control nemijlocit asupra a ceea ce se petrece pe pământ.

Cu toate acestea, istoric vorbind, creștinii au avut un simțământ acut că lumea este a Tatălui nostru și că treburile oamenilor și ale popoarelor sunt, în esență, în mâinile Lui. Aceasta este ceea ce exprimă Pavel în Romani 8:28 – o cunoaștere sigură a providenței divine. „Știm că toate lucrurile lucrează împreună spre binele celor ce Îl iubesc pe Dumnezeu, și anume spre binele celor ce sunt chemați după planul Său”.

Imediat după aceea, Pavel trece la descrierea secvenței predestinării: „Căci pe aceia, pe care i-a cunoscut mai dinainte, i-a și hotărât mai dinainte să fie asemenea chipului Fiului Său, pentru ca El să fie cel întâi născut dintre mai mulți frați. Și pe aceia pe care i-a hotărât mai dinainte, i-a și chemat; și pe aceia pe care i-a chemat, i-a și socotit neprihăniți; iar pe aceia pe care i-a socotit neprihăniți, i-a și proslăvit” (v. 29-30). Apoi Pavel concluzionează: „Deci, ce vom zice noi în fața tuturor acestor lucruri?” (v. 31a).

Cu alte cuvinte, care ar trebui să fie răspunsul nostru față de suveranitatea lui Dumnezeu și față de faptul că El Își împlinește planul în această lume și în viețile noastre? Lumea respinge acest adevăr, dar Pavel răspunde în felul următor:

Dacă Dumnezeu este pentru noi, cine va fi împotriva noastră? El, care n-a cruțat nici chiar pe Fiul Său, ci L-a dat pentru noi toți, cum nu ne va da fără plată, împreună cu El, toate lucrurile? Cine va ridica pâra împotriva aleșilor lui Dumnezeu? Dumnezeu este Acela, care-i socotește neprihăniți! Cine-i va osândi? Hristos a murit! Ba mai mult, El a și înviat, stă la dreapta lui Dumnezeu, și mijlocește pentru noi! Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Hristos? Necazul, sau strâmtorarea, sau prigonirea, sau foamea, sau lipsa de îmbrăcăminte, sau primejdia sau sabia?... noi suntem mai mult decât biruitori, prin Acela care ne-a iubit (v. 31b-37).

Una dintre cele mai vechi zicale din biserica antică exprimă condensat esența relației dintre Dumnezeu și poporul Lui: *Deus pro nobis*. Ea are sensul „Dumnezeu cu noi”. La urma urmei, asta înseamnă doctrina providenței – acțiunea lui Dumnezeu în favoarea poporului Lui. „Ce vom zice noi în fața tuturor acestor lucruri?”, se întreabă Pavel. Dacă Dumnezeu este de partea noastră, cine poate fi împotriva noastră și cine ne poate despărți de dragostea lui Hristos? Oare necazurile, pericolele, sabia, persecuția, suferința, boala sau împotrivirea oamenilor? Pavel spune că, indiferent ce avem de îndurat în această lume, creștini fiind, nimic nu are puterea de a frânge relația pe care o avem cu o providență iubitoare și suverană.

Cuvântul *providență* este alcătuit dintr-un prefix și o rădăcină. Rădăcina provine din termenul latin *videre*, de unde avem și cuvântul *video*, din vocabularul nostru. Iulius Caesar a rostit faimoasa expresie, „*Veni, vidi, vici*” - „Am venit, am văzut, am cucerit”. Termenul *vidi* din acea expresie, „am văzut”, provine din *videre*, care are sensul de „a vedea”. Acesta este motivul pentru care spunem despre programele video că sunt televiziune. Termenul latin *provideo*, de unde provine cuvântul *providență*, are sensul de „a vedea mai dinainte, a prevedea”. Cu toate acestea, teologii fac o deosebire între preștiința și providența lui Dumnezeu. Deși cuvântul *providență* are același sens etimologic ca și *preștiință*,

conceptul providenței este mult mai extins decât ideea de preștiință. În fapt, cel mai apropiat lucru de acest termen latin este cuvântul *a procura* [cu sensul de acțiuni care asigură sau acoperă nevoile cuiva, n.tr.].

Gândiți-vă la ce spune Biblia despre responsabilitatea unui cap de familie: „Dacă nu poartă cineva grijă de ai lui, și mai ales de cei din casa lui, s-a lepădat de credință, și este mai rău decât un necredincios” (1 Tim. 5:8). Responsabilitatea dată capului familiei este de a fi cel ce procură sau acoperă nevoile familiei, adică este cel care știe dinainte care sunt nevoile familiei în termenii lucrurilor esențiale pentru viață, apoi acoperă acele nevoi. Când Isus spunea: „Nu vă îngrijorați de viața voastră, gândindu-vă ce veți mânca sau ce veți bea; nici de trupul vostru, gândindu-vă cu ce vă veți îmbrăca” (Matei 6:25), El nu încuraja o abordare nepăsătoare a vieții. El vorbea despre anxietate. Noi nu trebuie să fim înfricoșați, ci să ne punem încrederea în Dumnezeu care ne va acoperi nevoile. În același timp, Dumnezeu le încredințează capilor de familie o responsabilitate de a fi grijulii, adică să se gândească la ziua de mâine și să se asigure că familia va avea suficientă hrană și haine.

Primul loc în care găsim termenul *providență* în Vechiul Testament este circumstanța aducerii lui Isaac pe altar de către Avraam. Dumnezeu îl chemase pe Avraam să îl ia pe fiul său Isaac, pe care îl iubea, și să îl ducă pe un munte, unde să îl dea ca jertfă. Destul de

natural, Avraam a experimentat o luptă interioară mare la porunca lui Dumnezeu, dar a ascultat, și, pe când se pregătea, Isaac l-a întrebat: „Iată focul și lemnele; dar unde este mielul pentru arderea de tot?” (Gen. 22:7). Avraam a răspuns: „Fiule, Dumnezeu însuși va purta grijă de mielul pentru arderea de tot” (v. 8). Avraam a vorbit aici despre *Iehova ire*, „Dumnezeu va purta de grijă”. Acesta este primul loc în care Biblia vorbește despre providența lui Dumnezeu, lucru care are de-a face cu faptul că Dumnezeu poartă de grijă nevoilor noastre. Evident, acest pasaj privește înainte către nevoia finală pe care El a acoperit-o în virtutea suveranității Sale, anume Mielul suprem care a fost jertfit în locul nostru.

PROVIDENȚA ȘI ASEITATEA

Doctrina providenței acoperă multe aspecte ale vieții. În primul rând, ea explică existența întregii creații. Când citim narațiunea creației din Geneza, unde vedem că Dumnezeu a creat toate lucrurile, termenul ebraic tradus prin „a crea” [sau a face], *bara*, are un sens mai profund decât simpla creație, ca și cum Dumnezeu ar fi creat lumea, după care ar fi ieșit din peisaj. Termenul acesta are sensul că Dumnezeu creează și dă ființă lucrurilor și viețuitoarelor, după care le susține și le ocrotește. De aceea, noi nu suntem dependenți de Dumnezeu doar pentru originea noastră, ci și pentru existența noastră de fiecare clipă.

Am observat într-un capitol anterior că principialul atribut netransferabil al lui Dumnezeu este aseitatea Lui, existența Lui în Sine. Doar Dumnezeu are puterea ființei în Sine. Teologia sistematică intervine atunci când analizăm aseitatea lui Dumnezeu alături de puterea Lui asupra creației. Faptul că Dumnezeu susține ceea ce El creează ne revelează relația dintre doctrina providenței și doctrina aseității. În El avem viața, mișcarea și ființa (F.A. 17:28). Suntem dependenți de Dumnezeu, care ne susține și ne ocrotește.

Societatea noastră a fost puternic influențată de gândirea păgână că natura operează după legi fixe, independente, ca și cum universul ar fi o mașinărie impersonală ce a ajuns întrucâtva să existe, ca urmare a șansei. Există legea gravitației, legile termodinamicii și alte puteri care mențin totul în funcțiune; există o infrastructură a universului care îl face să continue să existe. Cu toate acestea, gândirea biblică este că nu poate exista un univers fără actul divin al creației, iar când Dumnezeu a creat universul, El nu a ieșit din peisaj lăsându-l să opereze de la sine. Ceea ce noi denumim „legile naturii” reflectă modalitatea normală în care Dumnezeu susține sau guvernează peste lumea naturală. Poate că cel mai rău concept care a cuprins mințile oamenilor din perioada modernă este ideea că universul funcționează la întâmplare. Aceasta este culmea prostiei.

Întâmplarea este un cuvânt care descrie posibilități matematice. Șansa nu este un lucru în sine. Ea nu are putere. Ea nu poate face nimic, astfel că nu poate influența nimic, însă unii au luat cuvântul *șansă*, care n-are nicio putere, și l-au folosit ca pe un înlocuitor al conceptului de Dumnezeu. Dar adevărul, așa cum îl arată clar Biblia, este că nimic nu are loc prin șansă sau la întâmplare, ci toate lucrurile sunt sub guvernarea suverană a lui Dumnezeu, lucru aducător de o mare mângâiere pentru creștinul care îl înțelege.

Eu mă îngrijorez legat de ziua de mâine, iar acesta este un păcat. Îmi fac griji despre sănătatea mea, și acesta este tot un păcat. Noi nu ar trebui să ne îngrijorăm, dar este natural să ne îngrijorăm de lucruri dureroase și de pierderea lucrurilor pe care le prețuim. Nu vrem să îi pierdem pe cei pe care îi iubim, nici sănătatea, siguranța sau posesiunile noastre, dar chiar dacă le pierdem, Dumnezeu face toate lucrurile spre binele nostru. Chiar și bolile sau pierderile noastre din această lume se află sub providența lui Dumnezeu, și este o providență bună.

Nouă ni se pare că este greu să credem așa ceva, pentru că avem o vedere îngustă. Noi simțim acum pierderea și durerea, și nu vedem finalul de la început, așa cum vede Dumnezeu, dar El ne spune că suferințele prin care trebuie să trecem în această lume nu sunt vrednice să fie comparate cu gloria pe care El o are păstrată pentru poporul Său în Cer (Rom. 8:18). Când cunoaștem

providența divină, acest lucru ne aduce mângâiere în suferințele noastre. Dumnezeu controlează nu doar universul și ce are loc în el, ci și istoria. Biblia ne spune că Dumnezeu ridică și coboară împărații, iar situația fiecăruia în viață are de-a face, în esență, cu ceea ce providența lui Dumnezeu a rânduit pentru noi. Viețile noastre sunt în mâinile Lui, vocațiile noastre sunt în mâinile Lui, după cum este și prosperitatea sau sărăcia noastră – pentru că El guvernează peste toate acestea în înțelepciunea și bunătatea Lui.

CONLUCRAREA

Poate că cel mai dificil aspect al providenței este doctrina conlucrării, care, într-un sens, semnifică faptul că toate lucrurile care au loc, chiar și păcatele noastre, sunt în voia lui Dumnezeu. Imediat ce spunem așa ceva, ne-am putea face vinovați că am insinua că Dumnezeu ar fi autorul răului și chiar de a-L blama pentru răutatea noastră. Dar Dumnezeu nu este autorul păcatului, și totuși chiar și păcatul meu este înfăptuit sub autoritatea suverană a lui Dumnezeu.

Vedem un exemplu clar al acestei doctrine în istoria patriarhului Iosif din Geneza. Ca tânăr, el a fost tratat extrem de rău de frații lui invidioși, care l-au vândut unei caravane de comercianți aflați pe drumul către Egipt. Iosif a fost cumpărat apoi în piața de sclavi și ulterior acuzat pe nedrept că i-a atacat nevasta stăpânului, lucru

care l-a aruncat în temniță vreme de mulți ani. În final, el a fost eliberat și, ca urmare a abilităților lui deosebite și pentru că mâna lui Dumnezeu era asupra lui, el a fost înălțat la nivelul de prim ministru peste tot Egiptul.

Apoi a venit o foamete mare. În Canaan, frații lui Iosif, fiii lui Iacov, sufereau de foame, astfel că Iacov și-a trimis fiii în Egipt ca să cumpere hrană. Frații s-au întâlnit cu Iosif, dar Iosif și-a ascuns identitatea de ei pentru o vreme.

În final, adevărul a ieșit la iveală, iar frații lui au aflat că primul ministru al Egiptului, de la care aveau nevoie de ajutor, era fratele pe care îl trataseră urât cu mulți ani în urmă. Ei au fost îngroziți de ideea că Iosif ar fi putut să se răzbune, dar Iosif n-a făcut acest lucru, ci le-a spus:

Eu sunt fratele vostru Iosif, pe care l-ați vândut ca să fie dus în Egipt. Acum, nu vă întristați și nu fiți mâhniți că m-ați vândut ca să fiu adus aici, căci ca să vă scap viața m-a trimis Dumnezeu înaintea voastră. Iată sunt doi ani de când bântuie foametea în țară; și încă cinci ani, nu va fi nici arătură, nici seceriș. Dumnezeu m-a trimis înaintea voastră ca să vă rămână sămânța vie în țară, și ca să vă păstreze viața printr-o mare izbăvire. Așa că nu voi m-ați trimis aici, ci Dumnezeu; El m-a făcut ca un tată al lui Faraon, stăpân peste toată casa lui, și cârmuitorul întregii țări a Egiptului. (Gen. 45:4-8)

Mai târziu, după moartea lui Iacov, Iosif i-a reasigurat pe frații lui, punând din nou accent pe intenția divină din spatele acțiunilor lor rele:

Fiți fără teamă; căci sunt eu oare în locul lui Dumnezeu? Voi, negreșit, v-ați gândit să-mi faceți rău: dar Dumnezeu a schimbat răul în bine, ca să împlinească ceea ce se vede azi, și anume, să scape viața unui popor în mare număr. (Gen. 50:19-20)

Iată marea taină a providenței – o conlucrare. În taina providenței divine, Dumnezeu împlinește voia Lui chiar și prin deciziile noastre greșite. Când Iosif a spus, „Voi, negreșit, v-ați gândit să-mi faceți rău: dar Dumnezeu a schimbat răul în bine”, el a vrut să spună că, deși frații lui avuseseră intenția de a face ceva rău, providența bună a lui Dumnezeu a fost mai presus de răutatea lor, iar Dumnezeu a folosit răutatea lor, transformând-o într-o acțiune ce a servit binelui poporului Lui. Vedem același lucru în Noul Testament în cazul lui Iuda. Iuda L-a trădat cu răutate pe Isus, dar în același timp Dumnezeu folosea păcatul lui Iuda ca să împlinească mântuirea noastră. Aceasta este marea mângâiere a doctrinei providenței, anume că Dumnezeu Se află deasupra tuturor lucrurilor și folosește totul spre binele poporului Său (Rom. 8:28), El fiind astfel izvorul final al mângâierii noastre.

DESPRE AUTOR

Dr. R.C. Sproul a fost fondatorul și președintele Ligonier Ministries, păstorul fondator al Saint Andrew's Chapel din Sanford, Florida, primul președinte al Reformation Bible College și redactor șef al revistei *Tabletalk*. Programul său radio intitulat *Renewing Your Mind*, este transmis zilnic pe sute de posturi de radio din întreaga lume și poate fi ascultat online.

El a fost autorul a peste 100 de cărți, printre care *The Holiness of God, Chosen by God, și Everyone's a Theologian*.

El a fost recunoscut în lume ca argumentele sale articulate în apărarea ineranței Scripturii și a nevoii ca poporul lui Dumnezeu să fie întemeiat convingător în Cuvântul Lui.

MAGNA GRATIA

Noi vestim Evanghelia harului

Asociația MAGNA GRATIA este o organizație non-profit care își concentrează eforturile pe proclamarea Evangheliei prin literatură consecventă doctrinar, prin evanghelizare și echiparea bisericilor evanghelice de limba română.

Dacă ai fost binecuvântat citind această carte, poți ajuta la binecuvântarea altui credincios, prin unul sau mai multe lucruri, după cum urmează:

1) Recomandă mai departe această carte!

2) Vizitează paginile noastre de internet la adresa **magnagratia.org** și află mai mult despre lucrarea noastră, și citește GRATUIT cele peste 250 de cărți ale unora dintre cei mai buni autori creștini din istorie.

3) Rămâi conectat la noutățile MAGNA GRATIA abonându-te pe website, așa încât să fii anunțat când publicăm noi resurse și vizitând pagina noastră de Facebook la adresa www.fb.com/MagnaGratiaRomania.

4) Spune-le și altora despre lucrarea noastră.

5) Roagă-te pentru noi.

6) Donează și ajută-ne să mergem mai departe cu această lucrare. Donațiile se pot face online, la adresa www.magnagratia.org/donatii.html

Pentru orice alte informații, scrie-ne la contact@magnagratia.org. Mulțumim!

Cine este Dumnezeu și cum Îl putem cunoaște?

Isus a spus că a-L cunoaște pe Dumnezeu este un lucru esențial. Faptul că Dumnezeu există este evident din creație, dar ca să putem cunoaște cine este Dumnezeu, trebuie să învățăm ce a revelat El despre Sine în Sfânta Scriptură.

În această carte, Dr. R.C. Sproul explică ce ne învață Scriptura despre natura, voia și atributele lui Dumnezeu, prezentând o imagine glorioasă a singurului Dumnezeu adevărat - Dumnezeul pe care suntem chemați să Îl cunoaște, să ne punem încrederea în El și să ascultăm de El.

Seria de cărți **Întrebări Cruciale**, de Dr. R.C. Sproul, oferă răspunsuri succinte la întrebări importante ridicate de creștini și de necredincioșii curioși deopotrivă.

Dr. R.C. Sproul a fost fondatorul Ligonier Ministries, păstorul fondator al Saint Andrew's Chapel din Sanford, Florida și primul președinte al Reformation Bible College. El a fost autorul a peste 100 de cărți, inclusiv *The Holiness of God*.

MAGNA GRATIA
magnagratia.org

BIBLIOTECA
LIGONIER